תורה אור

ותמני לזיבה, אתאי קמן בלילותא יהבינן לה תמני לנדה ושב לזיבה, זיבה תמני בעיא? אלא אידי ואידי שב לנדה. ותמני לזיבה, בלילותא, תמני לנדה בעי? זיבה דפסיקא ליה דלא שנא כי אתיא קמן ביממא לא שנא כי אתיא קמן בליליא חשיב לה, נדה דלא פסיקא ליה דכי אתיא קמן בלילותא בעי תמני, ביממא לא קבעי תמני לא קחשיב לה. ואי ס"ד ספורין לפנינו בעינן כל הני טבילות למה לי תספור ז' והדר תטבול אלא לאו שמע מינה רבנן היא דאמרי לא בעינן ספורין לפנינו, אמר ליה רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי לאו תרוצי קמתרצינן לה תריץ ואימא הכי ספרתי ואיני יודעת כמה ספרתי אם בימי נדה ספרתי ואם בימי זיבה ספרתי מטבילין אותה ט"ו טבילות "ספרתי ואיני יודעת כמה ספרתי" חד יומא מיהא אי אפשר דלא ספרה חסרה לה טבילה אלא אימא איני יודעת אם ספרתי אם לא ספרתי:

מתני' הזב והזבה והנדה והיולדת והמצורע שמתו מטמאין במשא עד שימוק הבשר. עובד כוכבים שמת טהור מלטמא. בית שמאי אומרים כל הנשים מתות נדות וב"ה אומרים אין נדה אלא שמתה נדה:

גמ' מאי במשא אילימא במשא ממש אטו כל מת מי לא מטמא במשא? אלא מאי "במשא" באבן מסמא דכתיב "והיתית אבן חדא ושומת על פום גובא", מאי טעמא? אמר רב גזרה שמא יתעלפה תנא משום ר' אליעזר אמרו עד שיבקע כריסו: עובד כוכבים שמת [כו']: תניא אמר רבי מפני מה אמרו עובד כוכבים שמת טהור מלטמא במשא? לפי שאין טומאתו מחיים מדברי תורה אלא מדברי סופרים: ת"ר שנים עשר דברים שאלו אנשי אלכסנדריא את רבי יהושע בן חנניא ג' דברי חכמה ג' דברי הגדה ג' דברי בורות ג' דברי דרך ארץ ~~דברי חכמה~~ הזב והזבה והנדה והיולדת והמצורע שמתו עד מתי מטמאין במשא? אמר להן עד שימוק הבשר. בת משולחת מה היא לכהן? מי אמרינן קל וחומר ומה אלמנה, לכ"ג שאין איסורה שוה בכל בנה פגום, זו שאיסורה שוה בכל אינו דין שבנה פגום או דילמא מה לאלמנה לכהן גדול שהיא עצמה מתחללת? אמר להן היא

ותמני לזיבה. בשבת גופה אתאי מטבילין לה שמא שלשה ימים ראתה בימות זוב והיום כלין ספורין וכן למחר וכן ביום שבת הבאה יש לומר ביום שבאתה לפנינו ראתה והוא שלישי לזיבה והיום כלו ספורין שלה: **בלילותא.** אם באת לפנינו בלילה תמני לנדה באת בלילי שבת טובלת מיד שמא הלילה כלו ימי נדה וכן כל לילות שבוע זה ולילי יום שבת הבא משום דשמא בליל שבאת לפנינו ראתה הרי ח': **ושב לזיבה.** לאו מילתא היא דהא פרכינן זבה תמני הויין דהא למחר בשבת טבלה ויום שבת הבא נמי טבלה שמא בלילי שבת כשבאת לפנינו ראתה והוא שלישי לזיבתה והיום כלין ימי הספירה: **אידי ואידי.** בין באת לפנינו ביום בין באת לפנינו בלילה וקא פריך נדה בלילותא כו' כלומר כשבאת לפנינו בלילה איכא טבילה יתירתא שטובלת מיד משום נדה ומהדר (א) (ומשום) זיבה דפסיקא ליה טבילה ספק זיבה דפסיקא ליה דתמני ניהו לעולם חשיב להו כתמני: **למה לי.** כל הני טבילות אטבילות דיממי דזיבה קא פריך לספור שבעה קמן ולטבלה בשביעית ומקמי הכי לא דאפילו שלמי נקיים דילה לאו בת טבילה היא הואיל ולא בדקה: **אלא לאו ש"מ רבנן היא.** דפליגי עליה דרבי עקיבא, [א] ורבי דאמר לא בעינן ספורין לפנינו כרבנן סבירא ליה: **ספרתי.** בדקתי קצת נקיים או כולן ואיני יודעת כמה או שמא נקיים שראיתי לאו אחר ימי הזוב היו אלא לאחר ימי נדות מטבילין אותה ט"ו טבילות שמא עכשיו כלין וכדפרישית: **חד יומא מיהא אי אפשר דלא ספרה.** וליכא לספוקה בראתה יום שבאת לפנינו, ובצרי להו טבילות דשביעי: **אימא איני יודעת אם ספרתי אם לא ספרתי.** הלכך אפילו יומא קמא טבלה דלמא כל ז' (*שלפנינו) ספרה ובדקה דהא קאמרה שמא ספרתי, ויום ז' נמי טבלה שמא לא ספרה קודם לכן:

מתני' מטמאין במשא. בגמרא פריך כל מת נמי מטמא במשא, ומשנינן באבן מסמא דשאר מתים לא מטמו הכא מטמו מדרבנן הואיל ומחיים מטמו באבן מסמא מדאורייתא שהרי מטמאין מושב כל שתחתיהם גזור בהו רבנן לאחר מיתה כדמפרש טעמא בגמרא גזרה שמא יתעלפה: **עד שימוק הבשר.** דמהשתא הוי מת ודאי: **עובד כוכבים שמת.** אע"ג דמחיים הרי הוא כזב לכל דבריו (ולטמא) באבן מסמא, משמת טהור מלטמא באבן מסמא כדמפרש בגמרא הואיל וטומאת זיבה שעליו מחיים אינה אלא מדברי סופרים: **כל הנשים.** מחזקינן להו כנדות. ומטבילין כלים שהיו עליהן סמוך ליציאת נשמה וטעמא מפרש בגמרא: **גמ' כדכתיב והיתית אבן חדא ושומת על פום גובא.** לשון מסמא קא מפרש דהיינו אבן כבדה העשויה להיות ואינה מטלטלת הלכך כשהיא על גבי כלים ומת נתון עליה אין זה משא הואיל ואינה ראויה להטלטל עמו: **מאי טעמא.** גזור רבנן בזב וזבה לטמא אף לאחר מיתה באבן מסמא: **גזרה שמא יתעלפה.** פאשמיי"ר ודומה למת ואי אמרת זב מת לא מטמא, בזב חי אתי נמי לטהורי כי האי: **דברי חכמה.** הלכה: **דברי בורות.** שטות: **בת משולחת.** ישראל שהחזיר גרושתו משניסת לאחר והוליד בת: אלמנה אינה אסורה אלא לכ"ג: **בנה פגום.** חלל דכתיב (ויקרא כא) לא יחלל זרעו: **זו שאיסורה שוה בכל.** בישראל ובכהנים אסור להחזיר גרושתו משניסת: **היא עצמה.** משניסת לכהן גדול מתחללת שאם מת אסורה להנשא להדיוט, ואם היתה כהנת נפסלת מן התרומה בביאתו דכתיב "לא יחלל זרעו בעמיו" ועמיו זו אשתו: היא

מה לאלמנה לכהן גדול שכן היא עצמה מתחללת תאמר במחזיר גרושתו שאינה מתחללת. פי' מן התרומה לפירוש רש"י דכי תהיה לאיש זר דמיניה ילפינן (יבמות דף סח.) כיון שנבעלה לפסול לה פסלה מן הכהונה איירי באלמנה לכ"ג דלא מיירי במחזיר גרושתו דלאו זר מעיקרא הוא אלא היא מיהו קשה דנהי דלא מצינן למילף מהאי קרא מ"מ תתחלל מהאי קל וחומר גופיה וכן בפ' החולץ (שם דף מד.) דיליף לר' יהושע דחייבי כריתות בנה פגום מהאי קל וחומר דאלמנה לכ"ג ופריך כי הכא נימא היא עצמה מתחללת מק"ו ותאסר אף מתרומה וי"ל כיון דאין חלל אלא מאיסור כהונה ליכא למילף בעלמא לפסול האשה עצמה מאיסור כהונה דלהכי אייתר התם חללה למימר דאין חללה אלא מאיסור כהונה דהיינו פסול האשה שהיתה כשרה ונתחללה ואף ע"ג דגר עמוני ומואבי פוסלין אע"ג דלא הוו איסור כהונה התם מקרא דרשינן ליה אבל מק"ו ליכא למילף ומיהו קשה נילף מאלמנה לכה"ג ומעובד כוכבים ועבד אי נמי מחלל ועובד כוכבים ועבד או גר עמוני ומצרי ואדומי במה הצד דהיא עצמה מתחללת דכי פרכינן מה לאלמנה לכ"ג או לחלל שכן איסור כהונה איכא למימר עובד כוכבים ועבד יוכיחו דלאו איסור כהונה ופוסלין בביאתם מה לעובד כוכבים ועבד שכן אסורין לבא בקהל או דלא תפסי בהו קדושין אלמנה לכ"ג או חלל יוכיחו הצד השוה שבהן שאינם ברוב הקהל ופוסלין בביאתן אף מחזיר גרושתו יפסלנה בביאתו והכי מייתי ר' יהודה דגר פוסל בביאתו בפ' בתרא דקדושין (דף עח.) במה הצד דאיסור כהונה ומילתא אחריתי בהדה דהיינו מחלל ומצרי ראשון וכן נמי תקשה אמאי מצריך בפ' אלמנה לכה"ג (יבמות דף סח.) קרא דוכי תהיה לאיש זר לגר עמוני ומואבי דפוסלין בביאתם נילף במה הצד מחלל ועובד כוכבים ועבד כדפירשתי ויש לומר כיון דבעובד כוכבים ועבד הולד ממזר ליכא למילף מינייהו פסול ביאה כיון דחמירי כולי האי דוולדן ממזר דדוקא רבי יהודה יליף בקדושין (שם) דגר פוסל בביאתו ממצרי ראשון אף על גב דבהו פסולתא לבא בקהל אבל רבנן פליגי עליה דלית להו הך סברא ומתוך האי שיטה מתרצא נמי קושיא אחריתי בפרק הערל (יבמות דף עז.) *) דקאמר עמוני שנשא בת ישראל בתו כשרה לכהונה ופריך ונימא דפסול במה הצד דאלמנה לכה"ג וחלל ומשני דאיכא למפרך מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד עבירה ואמאי לא קאמר מצרי ראשון יוכיח דהכי יליף בקדושין (דף עח.) לר' יהודה אלא כיון דבתו פסולה (ג) לא ילפינן מיניה פסול ביאה אלא דוקא לר' יהודה וא"ת למאן דאמר (יבמות דף מה.) עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר אם כן נילף דהיא עצמה מתחללת כדפי' ויש לומר דלא ילפינן מאיסור כהונה ומילתא אחריתי בהדה אלא לר' יהודה דוקא כדאשכחן בקדושין אבל לרבנן לית להו הך סברא: היא

נז א ב ג ד ה מיי' פ"ז מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה ד:

◆

תוספי הרא"ש

הזב והזבה והיולדת והמצורע. והא דלא תני והמצורעת בב"מ כדקתני זב וזבה. מפרש בברייתא פרק ד' מחוסרי כפרה משום דזב וזבה חלוקין בטומאתן דזב מטמא בראיות וזבה בימים זב פטור באונס וזבה מטמאת באונס אבל מצורע ומצורעת אין חלוקין בעיקר טומאתן. ומה שמדקדק התלמוד שם יותר משאר מקומות משום דקתני התם טמא ד' מחוסרי כפרה. ומדקדק אמאי חשיב זב וזבה בתרי ומצורע ומצורעת לא חשיב בתרי: **וכטמא באבן מסמא.** תימה דמשמע הכא דמצורע מטמא משכב ומושב דאבן מסמא מדין משכב ומושב מטמא דתניא בת"כ מנין לרבות י' מצעות זו על גב זו ואפי' באבן מסמא ת"ל בכל המשכב. ואמרינן נמי בריש בכל מערבין כל שהזב נישא עליו טהור חוץ מן הראוי למשכב ומושב והאדם אלמא דאבן מסמא נמי בעיא דחזיא למשכב ומושב. ובת"כ בתחלת פרשה זאת תהיה דריש התם דמצורע [עושה] משכב ומושב. וקשה דבפסחים בריש אלו דברים קאמר דמצורע אינו עושה משכב ומושב ואינו מטמא כלי חרס בהיסט ואומר ר"ת דמצורע [עושה] משכב ומושב לטמא אוכלין ומשקין אבל [לא] לטמא אדם וכלים. וכן פרש"י במסכת פסחים ונראה דממעטי ליה מהזב ולא מצורע כי היכי דמתמעטי בבית המנוגעת לעיל בפרק דם הנדה. ודוקא מטומאה חמורה אבל אוכלין ומשקין מטמא. ולעיל בפרק דם הנדה פרש"י דאבן מסמא דהכא לאו מדין משכב ומושב מטמא מקרי ליה מסמא: **מה לאלמנה שכן היא עצמה מתחללת.** תימה היא גופה נילף שתתחלל מק"ו מאלמנה. ור"ש פי' בפ"ק דיבמות תאמר במחזיר גרושתו דאינה מתחללת דאי להנשא לכהן כבר נפסלה משעת גירושין ואי לתרומה דנטמא לא מיפסלא כדאמרי' בפרק אלמנה דאינה מתחללת בביאת חייבי לאוין אלא בזר אצלה מעיקרא לאפוקי מחזיר גרושתו ויבמה לשוק דלאו זר אצלה מעיקרא הוא. וקשה לפירושו דנהי דלא ילפינן מכי תהיה לאיש זר אלא דהוי זר אצלה מעיקרו מ"מ תתחלל מק"ו. ונראה לפרש דמק"ו לא מצי למילף שתתחלל דאין חללה אלא מאיסורי כהונה כדאמרינן בפ' י' יוחסין ישראל הבא על אחותו זונה משוי לה ולא חללה משוי לה. משום דאין חללה אלא מאיסור כהונה אע"ג דאשכחן שמתחללת בלא איסור כהונה כדאמרינן בפ' אלמנה גר עמוני ומואבי ומצרי ואדומי כותי נתין חלל וממזר שבאו על הכהנת על הלויה ועל הישראלית שפסלוה התם מקרא דריש לה אבל מק"ו לא שייך למילף מחללות אלא מאיסור כהונה דלהכי איתר לן חללה לומר דלא ילפינן מק"ו אע"ג דילפינן מק"ו דבנה פגום היינו דוקא פסול הורע אבל פסול האשה דהיינו לשון חללות שהיתה כשרה ונתחללה לא ילפינן: א"ל

י"ב דברים שאלו אנשי אלכסנדריא את ר' יהושע בן חנניא (נדה ע.)

צ"ל אלא לפנינו רש"ל

[צ"ל תניא]

[יבמות עז: נדה מט.]

*) צ"ל דקאמר גר עמוני נהו כשירה לכהונה ופריך כו' אלא כיון דבתו פסולה לקהל לא ילפינן מיניה פסול כהונה אלא דוקא לר"י ולא"ש כן ותו פלא וגו' מהר"ם דקאמר עמוני שנשא עמונית וע"ש בסוגיא דיבמות

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אידי ואידי וכו' ומהדר זיבה כצ"ל ותיבת ומשום נמחק: (ג) תוס' ד"ה מה לאלמנה וכו' כיון דבתו פסולה לבא בקהל לא ילפינן מיניה:

הגהות מהר"ב רנשבורג א] רש"י ד"ה אלא לאו ש"מ וכו' דפליגי עליה דר"ע ורבי וכו' כצ"ל: